

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izahaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

O šolskem vprašanji nekaj v prevdarek.

(Izv. dopis iz Ptuj.)

Odkar imamo nove šolske postave, se gospodje duhovniki ne brigajo za šolo v tej meri, kakor bi bilo to za narodno reč potrebno. Vzroki temu so nam znani. Toda znano je tudi v obče, da se ti vzroki ne dajo tako hitro odpraviti, kakor se želi. Dokaz nam je posvetovanje in sklepanje državnega zbora v minolem letu.

In ako tega ne dobimo, kar si prizadevamo pridobiti, bi li bilo pametno, da damo tudi to malo iz rok, kar imamo?

Razmere so neugodne, a samo ob sebi ne bodo postale boljše; vlada njih ne bode črez noč spremenila, ako nismo delavni tudi sami, ako mi roke križem držimo.

Mi se moramo vseh pravice, katere imamo do naših šol, tudi posluževati; mi moramo te pravice odločno in vestno braniti, sicer dobijo šole oni ljudje v roke, kateri nam hočejo vzeti najpred narodnost in potem vero.

Od kod našim šolam taka nevarnost preti, to je vsakemu zavednemu Slovenceu do dobra znano. Kdor še teh nevarnostij ne pozna, ta naj se seznaní z nakanami novo-ustanovljenega nemškega šolskega društva, ta naj opazuje delovanje tega društva, naj pomisli, da se nahajajo okrajni šolski nadzorniki, ki stoje s tem društvom v jako tesni zvezi, da ti skrbé za razširjenje tega društva, da posredno in neposredno v korist tega društva uplivajo na učitelje.

Kdor še ni prepričan, da je vsakega Slovence sveta dolžnost, strogo paziti na delovanje imenovanega društva in pomagati graditi jez njegovemu napredovanju, ta naj se spomni imen onih učiteljev slovenske mladine, kateri so dobili za ponemčevanje nagrad, in naj pomisli, da število onih učiteljev, kateri so tudi dobili grošev, da bi pomagali kopati slovenski narodnostni grob, ni malo, čeravno se njih imena ne izvedo.

Naši nasprotniki se ne pečajo samo z učitelji; povsodi nastavljajo svoje goste mreže; z na-

peljivimi in lažnjivimi besedami vlovili so že marsikterega slovenskega posestnika, da njim — svojim pogrebem, plačuje na leto goldinar — za društvo sv. Mohorja ga nima!

Prosim tedaj: gospodje duhovniki in vsi domoljubi, udeležujte se volitev za krajne šolske svete! Volite pametne, požrtvovalne in neustrašljive može v krajne šolske svete, za krajne šolske ogledce itd.! Pomagajte graditi vsi jez korupciji, katera se hoče od vam znane strani zasejati mej narodne učitelje, da bi nam ugonobila mladino ter nas spravila ob bodočnost!

Ako si ohranimo narodne šole, ohranimo si tudi narodnost. Sčasom bode nam mogoče s pomočjo drugih sil preustrojiti naše narodne šole tako, da bodo za odgojo naše mladine to, kar bi že zdaj biti morale — učilnice in odgojevalnice na krščanski podlagi, a ne duhomorne ponemčevalnice.

Dr. ...

Gospodarske stvari.

Travnikom je treba gnojiti.

Najboljši pomoček si travnik ali senočet vzboljšati je pametno gnojenje travnika. Pametno pognojenje povišuje pridelek celega gospodarstva. Gnoj daje travniku več moči, da more več in boljše mrve ali krme roditi, kar je potem zopet živinoreji na korist in služi v vzboljšanje in pomnoženje gnoja samega, kar je pa zopet polju na prid.

So sicer kmetovavci, ki mislijo, da ni treba travnikov gnojiti in ki sploh tako gnojenje le malo obrajtajo. Pa popolnoma po krivem. Pisatelj teh vrst vé iz lastne skušnje, kolike koristi je gnojenje zlasti takih travnikov, na ktere se ne da voda napeljavati in katerih tudi potoki čez bregove stopajoči ne zamakajo in tako rodovitne delajo, ali kateri sploh na eni ali drugi način ne dobivajo kakega gnojiva. Taki travniki ne dajejo le od leta do leta menje mrve, ampak kar je še hujše tudi od leta do leta le slabše krme. Dobre trave poginejo in redke postanejo, slabe pa se množijo in

širijo. To se posebno na suhih travnikih godi. Tem se mora od časa do časa z gnojem na pomoč pribiti, sicer popolnoma onemorejo.

S tem nečemo ravno reči, da se mora to vsako leto in po celem travniku zgoditi. To je včasih tudi nemogoče. Odkod bi kmetovalec tudi vsakokrat toliko gnoja jemal, ki mora z njim tudi za druge sadeže skrbeti. Taki travniki, katerih je treba vsako leto gnojiti, se z večim dobičkom v njive preorjejo. Kmetovalec naj si travnik v več kosov razdeli in naj jedni kos jedno, drugi drugo, tretji tretje leto itd. pognoji. Pa tudi take travnike, na katere se more voda napeljati, kaže gnojiti, zlasti takrat, ko bi voda bila prazna vseh gnojivnih snovi, kakor studenčnica, ki po peščenem kamenju teče in ki sicer rast pospešuje pa ne krepča.

Travnikom se prilega vsakojako gnojivo. Zato kmetu ni ravno težavno za travnik potrebnega gnoja najti, če mu le dobre volje do tega ne primanjkuje.

Ako po onih krajih, v katerih imajo lepo živinsko pleme, povprašujemo po vzrokih tega lepega živinskega plemena, gotovo ga najdemo v krepki in dobri mrvi ali krmu. Ako pa še nadalje povprašujemo, odkod pa tako krepko in lepo mrvo dobivajo, gotovo tega ne bomo samo dobri in krepki zemlji pripisovali, ampak tudi gnojenju travnikov in skrbni postrežbi, kakor to na Angleškem, v Holandiji, Belgiji in Švicarskem in tudi po nekaterih krajih našega cesarstva nahajamo. Ako pa še vrh tega pomislimo, da pognojeni, močni travniki ne le bolje redivno in boljše mrvo prinašajo, ampak tudi dosti več, tako se pač moramo čuditi, kako da se še najdejo kmetovalci, ki svojih suhih in izsesanih travnikov nečejo gnojiti. Marsiktero leto je cena senu zelo visoka in pridelek orali travnika ni manjši od pridelka orali polja. Vrh tega pa je pridelek travnika dosti zanesljivejši. Vsak dan pa ponuja tvarine za gnoj na kupe. Treba jo je le sem vzeti in za gnoj pripravno storiti. Travnik je z malim zadovoljen, njemu je vse dobro in ljubo. Treba je tvarino le tako prirediti in z gnojivi drugih sort tako pomešati, da gnoj brz in izdatno deluje, kakor odpadki od sena in žita, če so z gnojnico dobro napojeni.

Da sir ne plesni se priporoča apno. Živo apno se pogasi, toda le toliko, da v tanki prah razpade. Ta prah se skozi tanko žimnato sito preseje in s tem prahom sirni hlebi potrosijo. Apno zorenje sira pospešuje in ga delj časa črvadine varuje. Zraven pa tudi ples na sirnih hlebcih zabranjuje in sirnemu okusu čisto nič ni na kvar. Naj se poskusi.

Gnoj na sočivne grede. Na sočivne grede gnoj že jeseni navoziti in ga potem koj pod zemljo spraviti, je dobro, da se gnoj ne razkadi in tako najbolj močne gnojivne dele ne porazgubi, kar se gotovo zgodi, če se gnoj po zemlji raztrese in tako čez zimo ležati pusti.

Da les ne gnjuje. Da spodnji deli kolov za drevesa ali trse ne gnjujejo, se napravi sledeča zmes: Vzame se 50 delov smole, 40 delov izprane krede in 300 delov belega ostrega peska, 4 dele lanenega olja. Vse to se v železnem kotlu dobro prekuha. Temu se prilije 1 del modrega vitriola, 1 del žveplenega vitriola, 1 del žveplene kisline in vse prav krepko premeša. Sto tekočino se potem koli s pomočjo šopka pomažejo. Ko bi cela tvarina bila pregosta, prilije se ji še nekoliko lanenega olja. Ta maža naredi na kolih potem ko se je posušila, trdo prevleko, skozi katero ne vdarja nobena moča.

Slabe bučelne panje pre najlaglje skozi zimo pri življenju ohraniš, ako jih na suhem kraji v prst zakoplješ, vendar tako, da niti miši ne mokrta do njih ne more.

Slov. bistriška podružnica kmetijske družbe štajerske je 100 fl. odmerila za 5 viničarskih fantov, ki bi se naj šli v Maribor na vinorejsko šolo učiti razumnega vinorejstva in kletarstva. Sklenili so zbrani še po nasvetu g. Kandolinija prošajo odposlati, da bi vlada ceno za sol znižala, ker je soli treba, ako bočemo živinorejstvo podkrepiti.

Sejmi na Štajerskem: 23. jan. sv. Ilj, Mozirje, 25. jan. Gomilica, Artiče, Slov. Gradec; na Kranjskem 23. jan. v Ljubljani, 30. jan. Vinica.

Dopisi.

Iz Šoštanja. (Čitalnica) Dolgo je spavala v naši prijaznej dolinici narodna zavest, dolgo se je tukaj nemškutarilo, in uže se je bilo bati, da bode tudi Šaleško dolino zadela žalestna osoda toliko slovanskih pokrajin. Srce je moralo vsakega rodoljuba boleti, ako je premišljeval do sedaj razmere v naši dolini; povsod neka otožna mlačnost; malo narodnih izobražencev; prebivalci obeh trgov, pogosto žalibog nemčurji; nikjer nobenega takega zavoda, koji bi bil v stanu, priprosto ljudstvo za slovenstvo vnemati, ter ga opozorovati na pogubljivi propad, koji preti narodnemu življu v naši okolici. — Vendar zadosti dolgo smo blodili po temi; čas je, da nam napoči boljša doba in upati uže smemo, da tudi nam „vremena bodo se zjasnila“. Vzbudila se je namreč v srcih nekaterih tukajšnjih narodnjakov blaga misel, osnovati čitalnico, katera naj bi imela nalogo, vzbujati v našem priprostem ljudstvu narodno zavest, ljubezen do domovine, ter ga osrčevati za brambo proti obilnim in zvitim napadom naših sovražnikov. Zares, zlata vredna misel, ali koliko truda, bode še stalo, predno, da se uresniči! Ko bi nam tako ne manjkalo izobraženih mož, kateri bi to reč modro izpeljali razumeli, bi to ne bilo tako težko! Tudi primernih prostorišč živo pogrešamo, kajti v našem trgu ne najdemo v tem oziru veliko podpore. Ali mi nočemo dalje rok križem držati; vstanovili si bomo čitalnico v okolici, združili se bomo s tržani, kar jih je še narodnih, s kmeti, ro-